

Návrh na zmenu legislatívy za účelom zefektívnenia verejnej správy

Projekt:	Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít
Organizácia:	Nezisková organizácia Projekt DOM.ov
Operačný program:	Efektívna verejná správa
Kód žiadosti o NFP:	314011Q491
Názov aktivity:	Hlavná aktivita č. 3 Skvalitňovanie verejných politík podpory bývania MRK
Názov výstupu:	Návrh na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia verejnej správy
Názov opatrenia:	Úprava zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení
Subjekt, ktorému sa návrh opatrenia predkladá:	Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

2021

doc. Ing. arch. Katarína Smatanová MA, PhD. a kol.

Návrhy sú formulované v rámci projektu „Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít“, kód projektu ITMS2014+: 314011Q491.

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Úvod

V rámci projektu „Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunití“, je snahou neziskovej organizácie Projekt DOM.ov zbierať údaje a informácie z terénu, z praktických skúseností aktivít organizácie a spolupracujúcich obcí a tieto informácie premietat' do návrhov opatrení s cieľom zefektívniť verejnú správu a legislatívny systém.

Identifikácia problému

Nezisková organizácia Projekt DOM.ov pôsobí vo viac ako 20 lokalitách na úrovni obcí a mikroregiónov na Slovensku už od roku 2016. Nevyhnutnou súčasťou našich aktivít je konštruktívna a efektívna spolupráca s obcami a samosprávami. V rámci programu svojpomocnej výstavby, na ktorú sú aktivity neziskovej organizácie zamerané, má samospráva nezastupiteľnú úlohu pri príprave infraštruktúry na bývanie, ktoré síce veľakrát nie sú jednoduché, avšak vyplývajú obciam ako ich originálne kompetencie.

Súčasne, napriek existencii rôznych nástrojov, či už systémových alebo jednorazových, napríklad z prostriedkov Európskych štrukturálnych fondov, prípadne legislatívnych úprav, ktoré upravujú možnosti riešenia tejto problematiky, tieto nie sú obcami v praxi v dostatočnej miere uplatňované. V rámci našej skúsenosti je jedným (a nielen ojedinelým) z dôvodov tejto situácie neochota samosprávy, t. j. volených zástupcov ale aj administratívnych pracovníkov, využívať možnosti, ktoré zákony a existujúce nástroje umožňujú.

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení určuje práva, ako aj povinnosti obcí a fungovania obcí a štátu. Tento zákon nominálne upravuje prípady nekonania obcí v plnení prenesených, ako aj originálnych kompetencií. Neobsahuje však nijaké možnosti postihu. Na akékoľvek zásahy do kompetencie obce je potrebný súhlas obce a to aj v prípade, kedy obec vedome a dlhodobo nekoná. Jedinou možnosťou štátu zasahovať do samosprávnych kompetencií obcí je v prípade porušenia zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.¹ Najmä ustanovenia § 19 Ozdravný režim a nútená správa, ktorý veľmi detailne a prísne popisuje sankcie a obmedzenia v tomto prípade.

Návrh adekvátnych opatrení

Najmä v prípadoch nevysporiadanosti pozemkov kombinovaných s faktormi, ktoré priamo ohrozujú zdravie a životy obyvateľov týchto osídlení a v závislosti od povahy týchto ohrození,

¹ [583/2004 Z. z. - Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy - SLOV-LEX](#)

ako aj veľkosti samotných obcí, by sa dalo uvažovať o viacerých legislatívnych zmenách, ktoré by pomohli urýchliť riešenia a motivovať obce k ich napĺňaniu a tak i zlepšovaniu životnej úrovne MRK.

Najdôležitejším sa javí umožnenie postihovať obce za neplnenie si svojich originálnych, ako aj prenesených kompetencií. Na určenie postupov ako aj možností nápravy v prípade nekonania, vedomého zanedbávania povinností, by mali byť v prvom rade zodpovedné príslušné orgány okresných úradov. Po ich upozornení a opakovaných intervenciách, by mali byť prípady takýchto obcí posúvané na prerokovanie okresným úradom v sídle príslušného kraja.

§ 5 *Vzťah obce a štátu* ods (3) síce hovorí o tom, že ak obec dlhodobo, najmenej šesť mesiacov nevykonáva svoju pôsobnosť pri prenesenom výkone, má byť najbližším orgánom štátnej správy na príslušnom úseku určená lehota, a v prípade že táto lehota nie je splnená, má sa tak ustanoviť zákonom a majú na to byť vyhradené potrebné finančné a iné materiálne prostriedky, pokiaľ nejde o rozhodovanie podľa správneho poriadku.²

V podstate sa týmto ale vôbec **nerieši zanedbávanie originálnych** kompetencií, a aj pri prenesených kompetenciách nie je žiaden postih pre predstaviteľov obce, štatutára (starostu), poslancov, kontrolóra obce, za neplnenie povinností. Nie je ani žiadna páka na nápravu, či kompenzáciu pre občanov, ktorí boli takouto nedbanlivosťou postihnutí, ba dokonca nie je ani žiaden postih, ako napríklad zákaz vykonávať verejnú funkciu v takýchto prípadoch.

Z tohto dôvodu navrhujeme, aby bol v takýchto situáciách používaný postup, ako je to napríklad v prípade porušenia zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, konkrétne ³ § 19 *ozdravný režim a nútená správa*. S ohľadom na to, že je potrebné špecifikovať postupy, ktoré by pri neplnení nefinančných povinností mohli vyvolať potrebu ozdravných režimov.

Navrhované paragrafové znenie

Navrhovaná formulácia, by mohla **byť vložená do zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení do § 5 za ods (3), nasledovne:**

² 71/1967 Zb. - Zákon o správnom konaní (správny poriadok) - SLOV-LEX

³ 583/2004 Z.z. - Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy - SLOV-LEX

Pri dlhodobom neplnení originálnych, ako aj prenesených kompetencií obcí a napriek upozorneniam príslušných orgánov štátnej správy a najmä pri ohrození životov, zdravia a majetku občanov sa postupuje podľa zákona č. 583/2014 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Rovnakým spôsobom, ako v horeuvedenom prípade § 19, by bolo možné nevyplácať mzdu predstaviteľom obce, až do nápravy stavu (ods (4)). Oznamovacím ministerstvom navrhujeme, aby sa stalo Ministerstvo vnútra, ktoré by menovalo **Správcu ozdravného režimu**. Dané zmeny sa dajú zapracovať bez ich špecifikácie v paragrafovom znení tohto dokumentu.

Ostávalo by otázkou prípravného legislatívneho procesu pripraviť prípadný postih pre takých predstaviteľov samosprávy, ktorí by ani po zavedení ozdravného režimu nezačali adekvátne a načas konať na odstránení vzniknutej situácie.

Každopádne by však takáto úprava či už zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, alebo č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy mala obsahovať ustanovenie **o zákaze verejnej činnosti na minimálne päť rokov**.

Takáto právna úprava je potrebná, avšak pre zamedzenie svojvôle štátnych orgánov, ako aj pre zachovanie princípu subsidiarity je nevyhnutné, aby bola takáto zmena prijatá v riadnom legislatívnom konaní a za plnej účasti samospráv a stavovských organizácií, ktoré musia mať záujem na tom, aby bola každá samospráva dobre spravovaná.

Záver

Zo skúsenosti neziskovej organizácie Projekt DOM.ov vyplýva, že veľakrát stojí za nerealizovaním integračných opatrení nevôľa a nečinnosť kompetentných. Na zamedzenie a potrestanie, rovnako ako aj na nápravu vzniknutých situácií je potrebné upraviť existujúcu legislatívu tak, aby bolo možné zo strany štátu za prísne vymedzených podmienok a na vopred určené časové obdobie nielen obmedziť pôsobenie samosprávy, ale aj vážne postihnúť zodpovedných a navyiac urobiť nápravu situácie vzniknutú nekonaním a nedbalosťou.

Použité zdroje:

[369/1990 Zb. - Zákon Slovenskej národnej rady o obecnom zriadení - SLOV-LEX](#)

[71/1967 Zb. - Zákon o správnom konaní \(správny poriadok\) - SLOV-LEX](#)

[583/2004 Z. z. - Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy - SLOV-LEX](#)